

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI ATIK YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

HAFRİYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARININ KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ

Ufuk SAYIN
Uzman

20.04.2011

Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği

18.03.2004 tarih ve 25406 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Amaç

Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarının;

- kaynakta azaltılması,
- toplanması,
- taşınması,
- geri kazanılması, değerlendirilmesi
- geçici biriktirilmesi,
- bertaraf edilmesi

Kapsam

Kaynakları ve bileşenleri Ek-1'de detaylı olarak belirtilen, beşeri faaliyetler ve doğal afetler sonrasında meydana gelen hafriyat toprağı ile inşaat ve yıkıntı atıkları.

HAFRİYAT TOPRAĞI VE İNŞAAT/YIKINTI ATIKLARI

HAFRİYAT TOPRAĞI

KAYNAKLARI

Hafriyat
Faaliyetleri

BİLEŞENLERİ

- Bitkisel Toprak
- Toprak
- Kum
- Çakıl
- Taş
- Kil

YOL YIKINTI ATIKLARI

KAYNAKLARI

Karayolu, demiryolu ve
havaalanı pistlerinin
tamirâtı, tadilatı, yapımı
ve yıkımı faaliyetleri

BİLEŞENLERİ

- Beton
- Kırılmış asfalt
- Yol kaplama
malzemeleri
- Kaldırım taşı
- Kum
- Çakıl
- Demiryolu
traversleri ve balastı

YIKINTI ATIKLARI

KAYNAKLARI

Konut, okul ,hastane ve
endüstriyel tesisler gibi
yapıların yıkım
faaliyetleri

BİLEŞENLERİ

- Demir içeren ve
içermeyen beton
- Çatı konstrüksiyonu ve
örtü malzemesi
- Duvar örgü
malzemeleri(tuğla,
briket,taş)
- Sıva
- Alçı
- Diğer malzemeler (plastik,
ahşap, metal)

KARIŞIK YIKINTI ATIKLARI

KAYNAKLARI

Binaların seçici olmayan
yıkımları, tamirâtı, tadilatı,
güçlendirilmesi, bakımı,
geliştirilmesi
faaliyetlerindeki yıkımlar

BİLEŞENLERİ

- Beton
- Duvar malzemeleri
- Sıva
- Kum
- Çakıl
- Ahşap
- Plastikler
- Seramikler
- Metaller
- Kağıt ve karton,
- Diğer malzemeler

Tanımlar

Hafriyat Toprağı: İnşaat öncesinde arazinin hazırlanması aşamasında yapılan kazı ve benzeri faaliyetler sonucunda oluşan toprağı,

İnşaat Atıkları: Konut, bina, köprü, yol ve benzeri alt ve üst yapıların yapımı esnasında ortaya çıkan atıkları,

Yıkıntı Atıkları: Konut, bina, köprü, yol ve benzeri alt ve üst yapıların tamirâtı, tadilatı, yenilenmesi, yıkımı veya doğal bir afet sonucunda ortaya çıkan atıkları,

Tanımlar

Tehlikeli İnşaat ve Yıkıntı Atıkları: İnşaat ve yıkıntı atıkları içerisinde bulunan asbest, boya, floresan ve benzeri zararlı ve tehlikeli atıkları,

Asfalt Atığı: Yol, havaalanı pisti ve benzeri yapıların tamirâtı, tadilatı, yenilenmesi ve yıkımı sırasında ortaya çıkan ve bünyesinde asfalt, zift, doğal polimer ve benzeri malzeme bulunan atıkları,

Bitkisel Toprak: Bitki gelişimi için organik ve inorganik madde ile hava ve su sağlayan toprağı,

Tanımlar

Seçici Yıkım: Konut, bina, köprü, yol ve benzeri alt ve üst yapıların yıkımı öncesinde ve sırasında içindeki yabancı ve geri kazanımı mümkün olmayan maddelerden ayıklanması ve yıkımın belirli ölçülerde ve kontrollü olarak yapılmasını,

Görev, Yetki ve Sorumluluklar

- Bakanlık
- Mülki Amirler
- Belediyeler
- Hafriyat Toprağı ve İnşaat ve Yıkıntı Atığı Üreticileri
- Depolama Sahası İşletenler
- Geri Kazanım Tesisi İşletenler

Geçici Biriktirme ve Toplamaya İlişkin Esaslar

Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının, üretici ve taşıyanları tarafından belediyelerin veya mahallin en büyük mülki amirinin gösterdiği **ve izin verdiği** geri kazanım ve depolama tesisleri dışında; denizlere, göllere, akarsulara veya herhangi bir yere dökülmesi ve dolgu yapılması **YASAKTIR.**

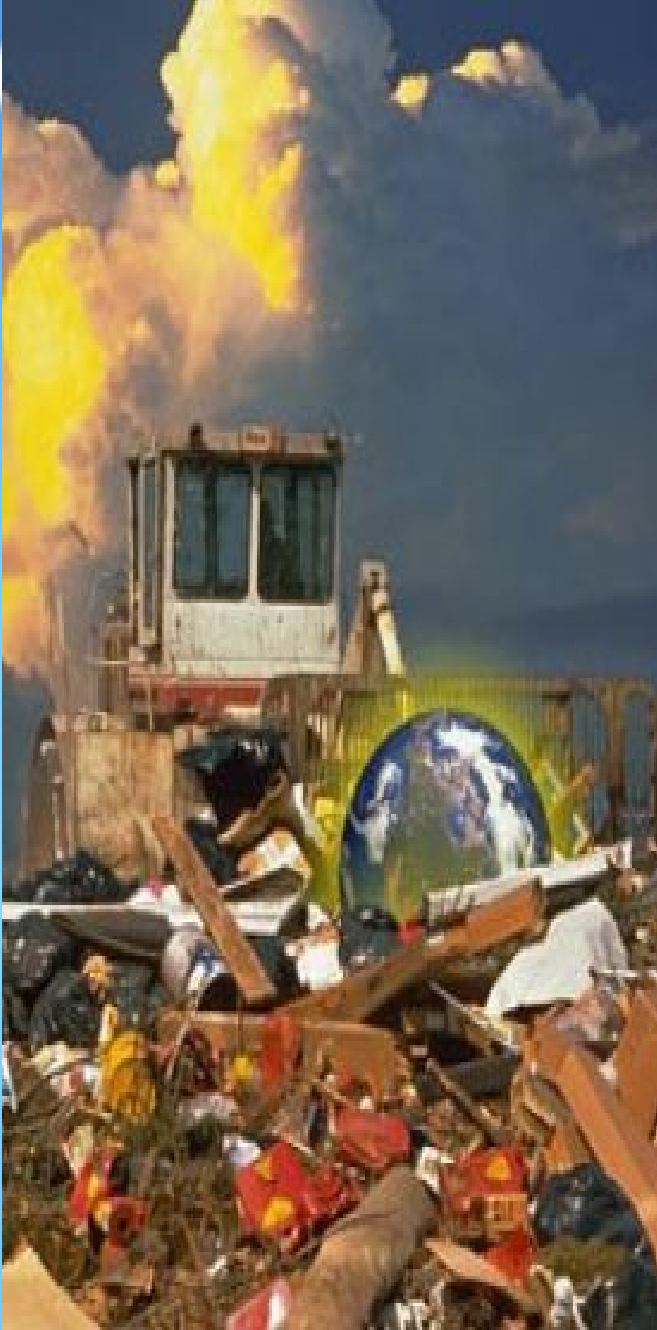

Geçici Biriktirme ve Toplamaya İlişkin Esaslar

- Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının öncelikle kaynağında azaltılması, ayrı toplanması, tekrar kullanılması ve geri kazanılması esastır.

Bitkisel toprak,
ayrı
olarak toplanır,
park, bahçe,
yeşil alan
yapımında
rekreasyon amaçlı

Hafriyat toprağı,
öncelikle dolgu,
rekreasyon,
katı atık depolama
alanında günlük örtü
vb. amaçla ve
çimento sanayiinde
kil hammaddesi

- İnşaat yeri haricinde **en az 2000 (iki bin) metrekaare** alanı bulunan faaliyet sahipleri, çıkarılan hafriyat toprağını yeniden değerlendirilmek üzere bu alanda geçici olarak biriktirebilirler.
- **Faaliyet sahibi iş bitim süresi sonunda geçici depoladığı hafriyat toprağını faaliyet alanında kullanacağını ya da nihai bertaraf tesisine göndereceği taahhüdünü belediye mücavir alan sınırları dışında en büyük mülki amire, belediye mücavir alan sınırları içerisinde ise belediyelere verir ve belirtilen süre sonunda bu kurumlar verilen taahhüdün yerine getirilip getirilmediğinin denetimini yapar.**

2 (iki) tona kadar atık oluşumuna neden olacak küçük çaplı tamirat ve tadilat yapan kişi ve kuruluşlar ile inşaat firmaları;

Mücadir alan sınırları içinde ilgili belediyeye, Büyükşehirlerde ise ilgili ilçe belediyesine, **mücadir alan sınırları dışında ise mahallin en büyük mülki amirine** veya bu mercilerden atıkları toplamak ve taşımak amacıyla izin almış/yetkilendirilmiş firmalara başvurarak oluşan inşaat/yıkıntı atıklarının uygun kaplarla toplanmasını, taşınması ve belediyenin veya mülki amirin gösterdiği yere götürülmesini sağlamakla yükümlüdürler.

2 (iki) tondan fazla atık oluşumuna neden olacak büyük çaplı tamirat ve tadilat işlemleri ile inşaat ve yıkım işlemlerinde faaliyet sahibi;

Mücavir alan sınırları içinde ilgili belediyeye, büyükşehirlerde ise ilgili ilçe belediyesine, mücavir alan sınırları dışında ise mahallin en büyük mülki amirine başvurarak “Atık Taşıma ve Kabul Belgesi” almakla yükümlüdür.

Atık Taşıma ve Kabul Belgesi

Atık Taşıma ve Kabul Belgesi üç bölümden oluşur ve 4 nüsha olarak düzenlenir.

Atık Taşıma ve Kabul Belgesinin bir nüshası düzenleyen kurumda kalır. Kalan üç nüshadan biri atık üreticisine, biri taşıyıcı kişi veya firmaya, biri de atığın geri kazanılacağı/depolanacağı tesis yetkilisine verilir.

Hafriyat Toprağı, İnşaat/Yıkıntı Atıkları Taşıma İzin Belgesi

Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarını taşımak isteyen kişi veya kuruluşlar mücavir alan sınırları içinde ilgili belediyeye, dışında ise mahallin en büyük mülki amirine başvurarak “Hafriyat Toprağı, İnşaat/Yıkıntı Atıkları Taşıma İzin Belgesi” almakla yükümlüdürler.

- İnşaat/yıkıntı atıklarının toplanmasında kullanılan geçici biriktirme konteynerleri ile bu atıkları taşıyacak araçlar “SARI” renklidir.
- Konteynerler üzerlerine atılacak ve atılmayacak atık türleri yazılmalıdır. Evsel, zararlı ve tehlikeli atıkların bu konteynerlere atılması yasaktır.
- Araçların üzerinde büyük harflerle “İnşaat/Yıkıntı Atığı Taşıma Aracı” yazılı olmalıdır.

Hafriyat Toprağı, İnşaat/Yıkıntı Atıkları Taşıma İzin Belgesi

- Büyükşehir belediyelerinde araç takip sistemi kurularak hafriyat toprağı ve inşaat yıkıntı atıkları taşıyan araçların bir sistem dâhilinde takibi sağlanmalıdır, sisteme geçiş süresi Yönetmeliğin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren azami 2 yıldır. Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarını taşımak isteyen kişi veya kuruluşların taşıma izni alma sürecinde büyükşehir belediyesinin araç takip sistemine dâhil olması zorunludur.

Hafriyat Toprağı ile İnşaat Yıkıntı Atıklarının Tekrar Kullanılması ve Geri Kazanılması

- Geri kazanım tesislerinin, taşkın riskinin yüksek olduğu yerlerde, yağmur sularının akışını engelleyecek vadilerde veya dere yataklarında, heyelan, çığ ve erozyon bölgelerinde kurulmasına ve işletilmesine müsaade edilmez.
- Geri kazanım tesisleri, yüzeysel su kaynaklarından en az 300 m uzaklıkta kurulur.
- Sabit tesislerin en yakın yerleşim birimine uzaklığı 200 m'den az olamaz.
- Tesisin etrafı tel çit ile çevrilir.
- Tesisler, kabul birimi, işletme binası, kantar ve kontrol ünitesi ile yeterli sayıda ve kapasitede ayırıcı, kırıcı, elek, taşıma sistemleri ile geçici depolama alanı bulunmak zorundadır.

Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Depolanması

Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğinin 10, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42 nci maddeleri Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik'in 01.04.2010 tarihinde yürürlüğe girmesiyle kaldırılmıştır.

Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıkları Yönetmeliği Madde 26'ya göre "Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının öncelikle kaynağında azaltılması, ayrı toplanması, tekrar kullanılması ve geri kazanılması esastır." Hafriyat toprağı öncelikle dolgu, rekreasyon, katı atık depolama alanında günlük örtü ve benzeri maksatlarla kullanılır.

Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Depolanması

- Bu kapsamda hafriyat toprağı için, Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik'in Madde 2 – (2) (b) bendi gereğince alan ıslahı, restorasyon veya dolgu maksatlı ve düzenli depolama tesislerinde inşaat maksatlı kullanımında, Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.
- Ancak, inşaat ve yıkıntı atıkları öncelikle geri kazanılır; düzenli depolanacak ise, Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik hükümlerine uyulmak zorundadır.

Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Depolanması

21/05/2010 tarihli 2010/9 sayılı Genelge ekinde yer alan Entegre Atık Yönetim Planı Hazırlama Kılavuzunda Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkları Yönetim Planı formatı belirlenmiş olup atık yönetim planı bu doğrultuda hazırlanır.

Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, hafriyat toprağının, alan ıslahı, restorasyon veya dolgu maksatlı kullanımına izin vermeye yetkili kurumlar, yapılacak başvuruları incelemek ve sonuçlandırmak maksadıyla başvuru sahibi tarafından bu genelgenin 20. ve 29. maddesinde belirtildiği şekilde **atık yönetim planı ile uyumlu olduğunu gösteren raporu** İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne sunarak uygun görüşü alır ve izin verilen tesisler için Genelge Ek-2'de verilen Hafriyat Toprağı Sahası/Geri Kazanım Tesis Belgesini düzenler.

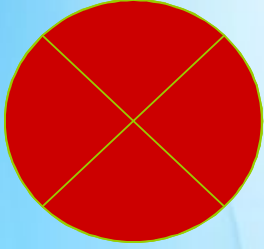
Hafriyat Toprağı Sahalarının Özellikleri

Hafriyat toprağı sahaları,

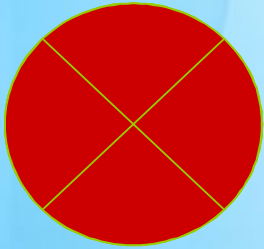
- toprak işlenmesine elverişli ve üretim potansiyeli yüksek olan arazilerde
- sulu tarım ve bağ-bahçe olarak kullanılan arazilerin veya sınıfı ne olursa olsun iklim özelliklerinden yararlanılarak tarımsal üretime ayrılan arazilerde,
- içme, sulama ve kullanma suları rezervuarlarının mutlak ve kısa mesafeli koruma alanlarında kurulmaz.
- Taşkın riskinin yüksek olduğu yerlerde, yağmur sularının akışını engelleyecek vadilerde veya dere yataklarında, heyelan, çığ ve erozyon bölgelerinde hafriyat toprağı sahalarının kurulmasına ve işletilmesine müsaade edilmez.
- Hafriyat toprağı sahalarının en yakın yerleşim birimine olan uzaklığı 200 metre (iki yüz), mezarlıklara olan uzaklığı ise 100 (yüz) metreden az olamaz.

Geri Kazanım Tesislerine Atık Kabul Prosedürü

Sıvıların ve sıvı atıkların, Arıtma çamurlarının, Parlayıcı ve patlayıcı maddelerin, Tıbbi atıkların, Hayvan kadavralarının ve gübrelerinin, Radyoaktif madde ve atıkların, Tehlikeli ve zararlı atıkların, Evsel katı atıkların kabul edilmesi yasaktır.

İzinsiz taşıyıcıların atıkları ile Atık Taşıma ve Kabul Belgesi bulunmayan atıkların tesise kabul edilmesi yasaktır.

Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıkları depolama tesislerine izin vermeye;

- İl ve ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyesi mücavir alan sınırları dışında kalan yerlerde mahallin en büyük mülki amiri,
- İl belediye mücavir alan sınırları içindeki yerlerde il belediyeleri, büyükşehir belediyesi olan yerlerde büyükşehir belediyeleri,
- İl belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri mücavir alan sınırları dışında kalan ilçelerde ise ilçe belediyeleri yetkilidir.

Doğal Afet Atıklarının Yönetimi

Doğal afetler sonucunda oluşan yıkıntı atıklarının yönetiminden, mahallin en büyük mülki amirinin başkanlığında oluşturulacak Kriz Merkezi sorumludur.

Kriz Merkezi: Doğal afet sonrasında mahallin en büyük mülki amirinin başkanlığında ilgili kurum/kuruluşların katılımı ile oluşturulan komisyondur.

Merkez, olası bir doğal afet durumunda oluşabilecek atık miktarı, bunların kaldırılması ve taşınması için gerekli araç-gereç ve ekipman ile bu atıkların depolanacağı uygun alanları bu Yönetmelikte belirtilen esaslara göre önceden tespit eder ve gereken hazırlıkları yapar.

Denetleme

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 5491 sayılı kanunla değişik "idari cezalarda yetki" başlıklı 24 üncü maddesinde de; "Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararlarını verme yetkisi Bakanlığa aittir.

- Bakanlıkça; il özel idarelerine, çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına, Denizcilik Müsteşarlığına, Sahil Güvenlik Komutanlığına, 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre belirlenen denetleme görevlilerine veya Bakanlıkça uygun görülen diğer kurum ve kuruluşlara devredilir.

Yetki Devri

Bu yetki, 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından da kullanılır.” hükmüne dayanılarak Çevre Denetim Birimi olan;

- İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığına
- Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığına
- Adapazarı Büyükşehir Belediye Başkanlığına
- Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığına

denetleme yetkisi devri yapılmıştır.

.

www.atikyonetimi.cevreorman.gov.tr

usayin@cevreorman.gov.tr